
Notat

Til : Bystyret

Fra : Ordfører

Kopi : Rune Kjeldsen

Vår referanse
11/35 - 6

Arkivkode
070

Sted
DRAMMEN

Dato
26.04.2011

BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE - TJENESTEKONSESJON - INTERPELLASJON FRA RUNE KJELDSSEN, SV

Spørsmål: Rune Kjeldsen (SV) har fremmet følgende interpellasjon:

Brukerstyrt personlig assistanse har vist seg å være en av de mest vellykkede nyskapninger i Norge. Siden lovendringen i år 2000, har BPA blitt tilgjengelig i alle norske kommuner.

Det er med undring jeg registrerer at få måneder før Standard Norge lager en Norsk standard for hva BPA skal være, deltar Drammen kommune i en endringsprosess sammen med Vestre Viken. SV er av den oppfatning at det ville være klokt å utsette tjenestekonsesjonen slik at Norsk standard for BPA kom med i konsesjonsgrunlaget.

Den tjenestekonsesjonen som nå er lagt frem kommer det ikke frem et ord om hva BPA er eller hva den skal inneholde, kun noen setninger om hva det ikke skal inneholde. Dette skaper en naturlig frykt blant brukerne om tilbudet blir redusert av økonomiske årsaker.

Assistentbehov innebærer at en er avhengig av andre mennesker til praktiske og personlige gjøremål. Assistenten skal være ens armer og ben å utføre noe som er en selvfølge for oss som ikke trenger en assistent. En personlig assistent bidrar med service og assistanse, slik at arbeidsleder kan leve livet slik han/hun selv ønsker.

Å føle seg fri og selvstendig innebærer å ha kontroll over eget liv og selv bestemme hva assistenten skal utføre om det så er å klippe gresset, vaske tøy eller hente barn i barnehagen eller hjelp til personlig hygiene.

Forslag til vedtak:

Drammen kommune stiller arbeidet med konsesjonsgrunnlag og anbudsutsetting for BPA i bero inntil en Norsk standard for BPA foreligger.

Svar:

1. Bakgrunn

Ordningen med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) har som mål å bidra til at brukeren får et aktivt og mest mulig uavhengig liv til tross for sterk funksjonshemming. Ved hjelp av en

personlig assistent får brukeren mulighet til å utføre daglige gjøremål etter vedkommendes egne ønsker og behov. Kommunen kan i prinsippet velge om assistenten skal ansettes i kommunen, eller de praktiske sidene ved ordningen skal ivaretas av brukeren selv eller andre.

Drammen kommune har som en av 14 kommuner i Vestregionen inngått et samarbeid om utlysning av tjenestekonsesjon for Brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Bærum kommune har tatt ansvar for å drive prosessen, og har på vegne av de øvrige kommunene utlyst konkurranse om tjenestekonsesjon.

Bakgrunnen for å utlyse denne tjenestekonsesjonen er at styringsgruppen/ordførermøtet i Vestregionen i april 2009 behandlet rapporten "Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA). Status for ordningen og prinsipper for god organisering". Det var tilslutning til og ble deretter fattet vedtak om å utlyse en felles konkurranse med leverandørnøytrale kontrakter og etablere fritt brukervalg for BPA.

I Vestregionen har ordningen til nå vært praktisert slik at arbeidsgiveransvaret for assistentene til omkring 80 prosent av brukerne har vært ivaretatt av én enkelt aktør – ULOBA. Denne formen for organisering må antas å være i strid med EØS-reglene.

En tjenestekonsesjon er ikke direkte omfattet av reglene i Lov om offentlige anskaffelser og Forskrift om offentlige anskaffelser. Imidlertid gjelder EØS-avtalens alminnelige prinsipper om fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer, ikke-diskriminering mv. Dette innebærer at det for denne typen tjenestekonsesjoner foreligger en plikt til å offentliggjøre konsesjonen.

Ettersom det er flere leverandører/organisasjoner som kan tilby BPA-tjenester plikter kommunene å la kjøp av disse tjenestene foregå på bakgrunn av konkurranse i markedet.

Konsesjonen innebærer ikke noen endring i forholdet mellom bruker og personlig assistent. Det er prosessen rundt forhåndsgodkjenning av tjenesteyterne som endres.

Tildeling av tjenestekonsesjonen innebærer at brukere skal få valgmulighet blant leverandører/organisasjoner som er forhåndsgodkjent av kommunene. Leverandørene er ikke garantert å få levere tjenesten, det avhenger helt av brukers valg og ønske. Forhåndsgodkjenningen innebærer for øvrig en bedre kvalitetssikring av tjenestene.

Det er 7 leverandører/organisasjoner som har søkt om konsesjon i Vestregionen. Når søknadene er gjennomgått og vurdert vil tildeling av konsesjonene bli offentliggjort.

2. Hva er BPA?

Sosialtjenesteloven § 4-2 nevner BPA som en av de sosiale tjenestene. Ordningen ble innført ved en lovendring som trådte i kraft fra 01.05.2000.

§ 4-2. Tjenester.

De sosiale tjenester skal omfatte

- a) praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistanse, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av sykdom, funksjonshemming, alder eller av andre årsaker,
- b) avlastningstiltak for personer og familier som har et særlig tyngende omsorgsarbeid,
- c) støttekontakt for personer og familier som har behov for dette på grunn av funksjonshemming, alder eller sosiale problemer,
- d) plass i institusjon eller bolig med heldøgns omsorgstjenester til dem som har behov for det på grunn av funksjonshemming, alder eller av andre årsaker,
- e) lønn til personer som har et særlig tyngende omsorgsarbeid.

Rett til tjenester forutsetter at vedkommende fyller vilkårene i § 4-3.

§ 4-3. *Hjelp til dem som ikke kan dra omsorg for seg selv.*

De som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål, har krav på hjelp etter § 4-2 bokstav a-d.

Kommunen plikter etter dette å ha ordningen med brukerstyrt personlig assistent på linje med de andre lovregulerte tjenestene etter § 4-2. Tildeling av BPA skal vurderes på samme måte og innenfor de samme rettslige rammene som de andre tjenestene i § 4-2.

Nærmere retningslinjer for BPA er gitt i rundskriv I-20/2000 og I-15/2005 fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Ordningen omfatter praktisk hjelp og bistand i og utenfor hjemmet, men ikke tjenester som krever medisinsk faglig kompetanse. Slike tjenester er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven, og skal normalt ikke inngå i tildelingen av BPA. Det er presisert i rundskriv I-20/2000 at praktisk bistand og opplæring etter sosialtjenesteloven § 4-2 bokstav a omfatter både husholdsoppgaver og direkte personlig bistand med påkledning, hygiene, mat osv.

BPA kan gis til:

- Brukere med sammensatte og omfattende tjenestebehov
- Brukere som er i stand til å ta arbeidslederrollen og har ressurser til et aktivt liv i og utenfor boligen
- I særlige tilfeller også mindreårige og for eksempel psykisk utviklingshemmede
- Som regel er BPA ikke aktuelt for brukere som har heldøgns opphold i institusjon

Brukeren har i utgangspunktet rollen som arbeidsleder og kan i prinsippet styre hvem han/hun vil ha som hjelper, hva assistenten kan gjøre, hvor og til hvilke tider hjelpen kan gis.

BPA-ordningen bygger på de grunnleggende formålene og prinsippene i sosialtjenesteloven om å bidra til økt likeverd og likestilling og til at den enkelte får mulighet til å leve og bo

selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre. Sosialtjenesteloven § 8-4 slår fast at tjenestetilbudet så langt som mulig skal utformes i samarbeid med brukeren, og at brukerens mening skal tillegges stor vekt. En vurdering av om BPA skal tildeles ikke er underlagt kommunens frie skjønn, slik at ved eventuell klage over avslag på BPA kan fylkesmannen i henhold til sostjl. § 8-7 bare endre vedtaket dersom kommunens skjønn har vært åpenbart urimelig.

Kommunen treffer vedtak om tildeling av BPA innenfor et visst antall timer. Det at ordningen er lovregulert, medfører at tildelingen av BPA ikke kan gjøres avhengig av at kommunen får utbetalt statlige stimuleringsstilskudd. Kommunen kan ikke redusere timeantallet på bakgrunn av manglende tilskudd til ordningen. Ettersom BPA er en tjeneste, kan det ikke innvilges et kronebeløp (eks. tilsvarende stimuleringsstilskuddet).

BPA er ikke en individuell rettighet for den enkelte bruker, det vil si at kommunen avgjør hvilke tjenester brukeren skal tildeles, og om de skal organiseres som BPA. Disse reglene videreføres i forslag til ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, som erstatter sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven.

3. Konesjonsgrunnlaget

Det fremgår av konesjonsgrunnlaget med vedlegg at ovennevnte rundskriv m.v. gjelder for kunngjort konkurranse. Dette innebærer blant annet at brukere/arbeidsledere fortsatt skal få opplæring i arbeidslederrollen, være arbeidsleder og motta de tjenester de har krav på, slik det fremgår av lov og rundskriv innen området og hver brukers enkeltvedtak. Dette betyr også at brukeren/arbeidslederen kan styre hvem som skal være assistent, hva assistenten skal gjøre og til hvilke tider hjelpen skal gis. Det er enkeltvedtaket om tjenester som styrer innhold og omfang av BPA-tjeneste og brukers rett til tjeneste.

Vestregionen kjenner godt til det pågående arbeidet med en mal for en standardkontrakt som skjer i regi av Standard Norge AS etter henvendelse fra bransjen. Kommunene ser frem til å få dette arbeidet til høring. At dette arbeidet pågår er også vurdert i Vestregionens arbeid med utlysning av tjenestekonesjonen. Kommunene vil tilpasse seg evt. endrede statlige føringer som gjelder BPA-tjenesten slik det gjøres for øvrige helse- og sosialtjenester.

Når utlyst konkurranse er avsluttet, vil kommunene ha sikret at ordningen er i samsvar med lov og regelverk som gjelder for BPA, kjøp av sosialtjenester og etablering av brukervalg samt kommunens plikt til oppfølging av leverandører/organisasjoner som yter helse- og sosialtjenester.

4. Oppsummering

Det har vært tvil knyttet til lovligheten av BPA-ordningen slik den tidligere har vært organisert. Utlysningen av tjenestekonesjon for BPA er i tråd med gjeldende regelverk.

Innholdet i BPA endres ikke ved at den igangsatte prosessen med tildeling av konesjon gjennomføres. Endringen sikrer fritt brukervalg, og forholdet mellom bruker og assistent

forblir uforandret. Rådmannen vil påse at intensjonene med BPA blir ivaretatt ved inngåelse av den enkelte tjenstekonsesjonskontrakt.

Forslag til vedtak:

Bystyret tar til orientering at rådmannen bringer anskaffelsen av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) inn i lovlige former.